ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 6ης Δεκεμβρίου 1994 *

Στην υπόθεση C-410/92,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Court of Appeal προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Elsie Rita Johnson

και

Chief Adjudication Officer,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias (εισηγητή), Πρόεδρο, R. Joliet, F. A. Schockweiler και P. J. G. Kapteyn, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, K. N. Κακούρη, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray και D. A. O. Edward, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

γενικός εισαγγελέας: C. Gulmann
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Johnson, εκπροσωπούμενη από τον R. Drabble, barrister, και τη R. Wood, solicitor,

— η Ιρλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. A. Buckley, Chief State Solicitor,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την L. Hudson, του Treasury Solicitor's Department, και τον C. Vajda, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την K. Banks, μέλος της νομικής υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Johnson, εκπροσωπούμενης από τον R. Drabble, barrister, της Ιρλανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον F. McDonagh, barrister-at-law, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από τον C. Vajda, barrister, και την L. Hudson, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από την K. Banks, μέλος της νομικής υπηρεσίας, κατά τη συνεδρίαση της 13ης Απριλίου 1994,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 1ης Ιουνίου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 30ής Οκτωβρίου 1992, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Δεκεμβρίου 1992, το Court of Appeal υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, ορισμένα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160, στο εξής: οδηγία 79/7).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Johnson και του Chief Adjudication Officer σχετικά με την καταβολή παροχών λόγω βαριάς αναπηρίας.

3 Οι κοινοτικές νομοθετικές διατάξεις που ενδιαφέρουν στην παρούσα διαφορά είναι εκείνες της οδηγίας 79/7.

4 Κατά το άρθρο 2, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται «επί του ενεργού πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και των ανεξάρτητα εργαζομένων, των εργαζομένων των οποίων η δραστηριότης έχει διακοπεί λόγω ασθενείας, ατυχήματος ή μη ηθελημένης ανεργίας και επί των προσώπων που αναζητούν εργασία, καθώς και επί των συνταξιούχων και των αναπήρων εργαζομένων».

5 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής ορίζει εν συνεχεία ότι:

«Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως συνεπάγεται την απουσία κάθε διακρίσεως που βασίζεται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση και ιδιαίτερα όσον αφορά:

— το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων και τους όρους πρόσβασης στα συστήματα αυτά,

— την υποχρέωση καταβολής εισφορών και τον υπολογισμό των εισφορών,

— τον υπολογισμό των παροχών, συμπεριλαμβανομένων των προσαυξήσεων λόγω συζύγου και προστατευομένου προσώπου και τις προϋποθέσεις διαρκείας και διατηρήσεως του δικαιώματος επί των παροχών.»

6 Η προθεσμία που τάχθηκε στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της οδηγίας αυτής στο εσωτερικό δίκαιο έληξε, δυνάμει του άρθρου 8, έξι έτη μετά την κοινοποίησή της, δηλαδή στις 22 Δεκεμβρίου 1984.

7 Η Johnson, εκκαλούσα της κύριας δίκης, έπαψε να εργάζεται κατά το 1970 προκειμένου να ασχοληθεί με τη θυγατέρα της, η οποία ήταν τότε ηλικίας 6 ετών. Το 1980, θέλησε να εργαστεί εκ νέου, αλλά δεν το κατόρθωσε λόγω παθήσεως στην πλάτη. Γι' αυτόν τον λόγο, έλαβε το 1981, ενώ ζούσε μόνη, Non-Contributory Invalidity Benefit (παροχή αναπηρίας μη εξαρτώμενη από εισφορές, στο εξής: NCIB).

8 Από το 1982, η εκκαλούσα ζούσε με ένα σύντροφο. Η NCIB έπαψε τότε να της καταβάλλεται, επειδή κατά την εποχή εκείνη η γυναίκα η οποία συζούσε με έναν άνδρα όφειλε, για να απολαύει της παροχής αυτής, να αποδείξει ότι ήταν ανίκανη όχι μόνο προς εργασία, αλλά και προς εκπλή-

ρωση των συνήθων οικιακών εργασιών (άρθρο 36, παράγραφος 2, του Social Security Act [νόμου περί κοινωνικής ασφαλίσεως] του 1975 που ίσχυε τότε). Αυτή η προϋπόθεση ανικανότητας προς εκτέλεση των οικιακών εργασιών δεν είχε εφαρμογή ως προς τους άνδρες.

9 Ο Health and Social Security Act (νόμος περί υγείας και κοινωνικής ασφαλίσεως) του 1984 κατάργησε την NCIB και θέσπισε το Severe Disablement Allowance (επίδομα βαριάς αναπηρίας, στο εξής: SDA), το οποίο μπορεί να χορηγείται στα πρόσωπα του ενός και του άλλου φύλου υπό τις ίδιες προϋποθέσεις. Το άρθρο 20, παράγραφος 1, των Social Security (Severe Disablement Allowance) Regulations 1984 παρείχε ωστόσο τη δυνατότητα στα πρόσωπα τα οποία μπορούσαν να αξιώσουν την παλαιά NCIB να απολαύουν αυτομάτως του νέου SDA, χωρίς να χρειάζεται να αποδείξουν ότι πληρούν τις νέες προϋποθέσεις.

10 Στις 17 Αυγούστου 1987, η Johnson, μέσω του Citizens Advice Bureau (γραφείο ενημερώσεως και εξυπηρετήσεως των πολιτών) υπέβαλε αίτηση για τη χορήγηση του SDA.

11 Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε βάσει του άρθρου 165A του Social Security Act 1975, όπως τροποποιήθηκε, το οποίο ορίζει:

«1. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται άλλως, κανείς δεν έχει δικαίωμα επιδόματος εκτός εάν, πληρουμένων των λοιπών προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται το εν λόγω επίδομα,

α) υποβάλει σχετική αίτηση

i) κατά τον απαιτούμενο τύπο· και,

ii) υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 2 κατωτέρω, εντός των τασσομένων προθεσμιών·

(...)»

12 Σε περίπτωση όπως η προκειμένη, η διάταξη αυτή έχει ως συνέπεια ότι το πρόσωπο που δεν ζήτησε την καταβολή της NCIB πριν από την κατάργηση αυτής της παροχής δεν μπορεί να αξιώσει να του καταβληθεί αυτομάτως το SDA (βλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 1991, C-31/90, Johnson, Συλλογή 1991, σ. I-3723, σκέψη 29).

13 Το δικαστήριο των Social Security Commissioners, το οποίο επελήφθη της υποθέσεως κατ' έφεση, με απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 1990 υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ιδίως ως προς το συμβιβαστό ενός τέτοιου κανόνα προς την οδηγία.

14 Απαντώντας στο ερώτημα αυτό, το Δικαστήριο, με την προαναφερθείσα απόφαση Johnson, έκρινε ότι μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 4 της οδηγίας 79/7, από τις 23 Δεκεμβρίου 1984, για να αποκλειστεί η εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας η οποία εξαρτά το δικαίωμα για ορισμένη παροχή από προηγούμενη υποβολή αιτήσεως για άλλη παροχή που έχει πλέον καταργηθεί, η οποία νομοθεσία συνεπαγόταν προϋπόθεση συνιστώσα δυσμενή διάκριση εις βάρος των εργαζομένων γυναικών. Ελλείψει καταλλήλων μέτρων εφαρμογής του άρθρου 4 της οδηγίας 79/7, οι γυναίκες που θίγονται από τη διατήρηση της διακρίσεως έχουν το δικαίωμα ίσης μεταχειρίσεως και υπαγωγής στο ίδιο καθεστώς με τους άνδρες που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση, καθεστώς το οποίο παραμένει, εφόσον δεν έχει εκτελεστεί η εν λόγω οδηγία, το μόνο έγκυρο σύστημα αναφοράς.

15 Κατόπιν της αποφάσεως αυτής του Δικαστηρίου, το δικαστήριο των Social Security Commissioners, με απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1991, επιδίκασε στην εκκαλούσα το SDA από τις 16 Αυγούστου 1986, δηλαδή δώδεκα μήνες πριν από την υποβολή της αιτήσεώς της, αρνήθηκε όμως να διατάξει την καταβολή επιδομάτων για περίοδο προγενέστερη της ημερομηνίας αυτής.

16 Η άρνηση αυτή βασίστηκε στη διάταξη του άρθρου 165Α, παράγραφος 3, του Social Security Act του 1975, κατά την οποία

«Παρά τις κανονιστικές διατάξεις που θεσπίστηκαν κανείς δεν έχει δικαίωμα:

(...)

c) οποιουδήποτε άλλου επιδόματος (πλην του επιδόματος αναπηρίας, του επιδόματος λόγω απωλείας εισοδήματος ή του επιδόματος λόγω θανάτου από εργατικό ατύχημα) για περίοδο μεγαλύτερη των δώδεκα μηνών πριν από την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως.»

17 Ενώπιον του Court of Appeal, το οποίο επελήφθη τελευταίο της υποθέσεως, η συζήτηση επικεντρώθηκε επί του ζητήματος αν η απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Ιουλίου 1991, C-208/90, Emmott (Συλλογή 1991, σ. I-4269, στο εξής: απόφαση Emmott), συνιστά νομολογιακό προηγούμενο για την παρούσα υπόθεση και αν επιτρέπει στη Johnson να λάβει τις παροχές από την ημερομηνία κατά την οποία έληξε η προθεσμία μεταφοράς της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, δηλαδή από τις 22 Δεκεμβρίου 1984.

18 Στην απόφαση Emmott, το Δικαστήριο έκρινε ότι για όσο χρόνο ένα κράτος μέλος δεν έχει μεταφέρει ορθώς στην εσωτερική του έννομη τάξη τις διατάξεις της οδηγίας 79/7, συνιστά παράβαση του κοινοτικού δικαίου η εκ μέρους των αρμοδίων αρχών αυτού του κράτους μέλους επίκληση των εθνικών δικονομικών κανόνων των σχετικών με τις προθεσμίες εντός των οποίων οι ιδιώτες μπορούν να προσφεύγουν κατά των αρχών αυτών ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων για την προστασία των δικαιωμάτων που παρέχονται απευθείας από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

19 Επειδή είχε αμφιβολίες ως προς το περιεχόμενο της αποφάσεως αυτής, το Court of Appeal αποφάσισε τότε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Emmot (C-208/90, Συλλογή 1991, σ. I-4269), με την οποία κρίθηκε ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επικαλούνται τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες τους σχετικούς με τις προθεσμίες για την άσκηση μέσων παροχής ένδικης προστασίας για όσο χρόνο το κράτος μέλος δεν έχει μεταφέρει ορθώς στην εσωτερική του έννομη τάξη την οδηγία 79/7, να ερμηνευθεί ως έχουσα εφαρμογή στους εθνικούς κανόνες που διέπουν τις αιτήσεις προς καταβολή παροχών για παρελθούσες περιόδους στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το κράτος μέλος έχει θεσπίσει μέτρα για να συμμορφωθεί με την οδηγία πριν από τη λήξη της σχετικής προθεσμίας, αλλά έχει διατηρήσει σε ισχύ μεταβατική διάταξη όπως αυτήν ως προς την οποία αποφάνθηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση 384/85, Jean Borrie Clarke;

2) Ειδικότερα, όταν

i) ένα κράτος μέλος έχει θεσπίσει και εφαρμόσει νομοθεσία προς εκπλήρωση των υποχρεώσεών του που υπέχει από την οδηγία 79/7 του Συμβουλίου (στο εξής: οδηγία) πριν από τη λήξη της προθεσμίας που τάχθηκε με την οδηγία·

ii) το κράτος μέλος έχει θεσπίσει συμπληρωματικά μεταβατικά μέτρα προκειμένου να διαφυλάξει τη θέση των ήδη δικαιούχων κοινωνικής ασφαλίσεως·

iii) εν συνεχεία, ως συνέπεια προδικαστικής αποφάσεως του Δικαστηρίου, καθίσταται σαφές ότι τα μεταβατικά μέτρα αντιβαίνουν προς την οδηγία·

iv) αμέσως μετά την προαναφερθείσα προδικαστική απόφαση, ένα πρόσωπο υποβάλλει ενώπιον εθνικού δικαστηρίου αίτηση προς αναγνώ-

ριση του δικαιώματος παροχών βασιζόμενο στα μεταβατικά μέτρα και στην οδηγία, επιδικάζονται δε στο πρόσωπο αυτό παροχές για το μέλλον και για τους δώδεκα μήνες που προηγήθηκαν της υποβολής της αιτήσεως σύμφωνα με τους σχετικούς εθνικούς κανόνες περί καταβολής παροχών για την περίοδο που προηγείται της υποβολής της αιτήσεως,

πρέπει το εθνικό αυτό δικαστήριο να μην εφαρμόσει τους εν λόγω εθνικούς κανόνες περί καταβολής των καθυστερουμένων παροχών από την ημέρα που έληξε η προθεσμία προς εφαρμογή της οδηγίας, δηλαδή από τις 23 Δεκεμβρίου 1984;»

20 Με τα ερωτήματα αυτά, τα οποία πρέπει να εξεταστούν ως σύνολο, το εθνικό δικαστήριο θέτει ουσιαστικά το ζήτημα της νομιμότητας, ενόψει του κοινοτικού δικαίου, της εφαρμογής, σε αίτηση βασιζόμενη στο άμεσο αποτέλεσμα της οδηγίας 79/7, μιας διατάξεως εθνικού δικαίου η οποία περιορίζει περίοδο που προηγείται της υποβολής της αιτήσεως για την οποία μπορούν να ληφθούν καθυστερούμενες παροχές, ακόμη κι αν η εν λόγω οδηγία δεν είχε μεταφερθεί ορθώς και εμπροθέσμως στο εσωτερικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους.

21 Εκ προοιμίου, πρέπει να υπομνησθεί ότι το δικαίωμα που οι γυναίκες αντλούν από το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7, να αξιώνουν παροχές λόγω ανικανότητας προς εργασία υπό τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και οι άνδρες, πρέπει να ασκείται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από τις εθνικές διατάξεις, υπό τον όρο πάντως, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν είναι λιγότερο ευνοϊκές απ' ό,τι αυτές που αφορούν παρόμοιες απαιτήσεις οι οποίες στηρίζονται στο εσωτερικό δίκαιο ούτε μπορούν να είναι τέτοιες ώστε να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμονται από την κοινοτική έννομη τάξη (βλ. απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1993, C-338/91, Steenhorst-Neerings, Συλλογή 1993, σ. I-5475, σκέψη 15, και απόφαση Emmott, σκέψη 16).

22 Εν προκειμένω, από τη διατύπωση της επίμαχης διατάξεως προκύπτει ότι αυτή εφαρμόζεται γενικά και ότι, επομένως, οι αιτήσεις παροχής έννομης

προστασίας που βασίζονται στο κοινοτικό δίκαιο δεν υπόκεινται σε λιγότερο ευνοϊκές προϋποθέσεις από εκείνες που διέπουν παρόμοιες αιτήσεις οι οποίες στηρίζονται στο εσωτερικό δίκαιο.

23 Επί πλέον, η διάταξη αυτή, με την οποία περιορίζεται η περίοδος που προηγείται της υποβολής της αιτήσεως, για την οποία μπορούν να ληφθούν καθυστερούμενες παροχές, δεν καθιστά πρακτικώς αδύνατη την αίτηση παροχής έννομης προστασίας του πολίτη ο οποίος επικαλείται το κοινοτικό δίκαιο.

24 Η Johnson υποστηρίζει, ωστόσο, επικαλούμενη την ίδια τη διατύπωση της αποφάσεως Emmott, ότι ο εν λόγω κανόνας είναι «εθνικός δικονομικός κανόνας σχετικός με τις προθεσμίες» και ένα κράτος μέλος δεν μπορεί, επομένως, να τον επικαλεστεί εφόσον «δεν έχει μεταφέρει ορθώς στο εθνικό δίκαιο» την οδηγία.

25 Είναι αληθές ότι το Δικαστήριο έκρινε με την απόφαση αυτή ότι, για όσο χρόνο μια οδηγία δεν έχει μεταφερθεί ορθώς στο εθνικό δίκαιο, οι πολίτες δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν πλήρως τα δικαιώματά τους (σκέψη 21) και ότι, επομένως, μέχρι το χρονικό σημείο της ορθής μεταφοράς της οδηγίας, το κράτος μέλος που δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του δεν μπορεί να προβάλει την κατ' αυτού εκπρόθεσμη κίνηση από έναν ιδιώτη της σχετικής ένδικης διαδικασίας για την προστασία των δικαιωμάτων που του αναγνωρίζονται από τις διατάξεις της οδηγίας αυτής, η δε σχετική προθεσμία του εθνικού δικαίου δεν μπορεί να αρχίσει να τρέχει παρά μόνο μετά το χρονικό αυτό σημείο (σκέψη 23).

26 Ωστόσο, από την προαναφερθείσα απόφαση Steenhorst-Neerings προκύπτει ότι η δοθείσα με την απόφαση Emmott λύση δικαιολογούνταν από τις περιστάσεις που χαρακτήριζαν την υπόθεση αυτή, υπό τις οποίες η αποκλειστική προθεσμία είχε ως αποτέλεσμα να στερεί πλήρως την αιτούσα της κύριας δίκης από τη δυνατότητα να προβάλει το δικαίωμά της ίσης μεταχειρίσεως δυνάμει της οδηγίας.

27 Το Δικαστήριο παρατήρησε επίσης με την απόφαση Steenhorst-Neerings (σκέψη 20) ότι, στην υπόθεση Emmott, η αιτούσα της κύριας δίκης είχε αξιώσει, κατόπιν της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1987, 286/85, McDermott και Cotter (Συλλογή 1987, σ. 1453), να της αναγνωριστεί το δικαίωμα, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7, υπαγωγής της από τις 23 Δεκεμβρίου 1984, στο ίδιο καθεστώς παροχών αναπηρίας όπως και στους άνδρες που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση. Εν συνεχεία, οι αρμόδιες διοικητικές αρχές είχαν αρνηθεί να αποφανθούν επί της αιτήσεως αυτής με την αιτιολογία ότι η οδηγία 79/7 αποτελούσε ακόμη αντικείμενο διαφοράς ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Τέλος, και ενώ ακόμη η οδηγία 79/7 δεν είχε μεταφερθεί προσηκόντως στο εθνικό δίκαιο, αντιτάχθηκε στην αιτούσα η παρέλευση της προθεσμίας προς άσκηση του ενδίκου μέσου με το οποίο ζητούσε να υποχρεωθούν οι αρχές αυτές να δεχθούν την αίτησή της.

28 Αντιθέτως, ο κανόνες τον οποίο αφορούσε η υπόθεση Steenhorst-Neerings δεν έθιγε το καθ' εαυτό δικαίωμα των πολιτών να επικαλούνται την οδηγία 79/7 ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων κατά των κρατών μελών που έχουν παραλείψει τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, αλλά απλώς περιόριζε σε ένα έτος το αναδρομικό αποτέλεσμα των αιτήσεων οι οποίες είχαν υποβληθεί προς λήψη παροχών λόγω ανικανότητας προς εργασία.

29 Το Δικαστήριο έκρινε (σκέψη 24) ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει την εφαρμογή διατάξεως του εθνικού δικαίου κατά την οποία παροχή λόγω ανικανότητας προς εργασία καθίσταται απαιτητή το νωρίτερο ένα έτος πριν από την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως, όταν ο ιδιώτης επικαλείται τα δικαιώματα που του απονέμει απευθείας το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7 από τις 23 Δεκεμβρίου 1984 και όταν, κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως, το οικείο κράτος μέλος δεν έχει ακόμη μεταφέρει προσηκόντως τη διάταξη αυτή στην εσωτερική του έννομη τάξη.

30 Υπό το φως των προηγούμενων σκέψεων διαπιστώνεται ότι η εθνική διάταξη στην οποία προσκρούει το μέσο παροχής ένδικης προστασίας που άσκησε η Johnson ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου είναι παρόμοια με την επίδικη διάταξη στην υπόθεση Steenhorst-Neerings. Και στις δύο περιπτώσεις, πρόκειται για έναν κανόνα ο οποίος δεν αποκλείει το μέσο παροχής ένδικης προστασίας, αλλά απλώς περιορίζει την περίοδο, που προηγείται της υποβολής της αιτήσεως, για την οποία μπορούν να ληφθούν καθυστερούμενες παροχές.

31 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ωστόσο, η Johnson προέβαλε ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των δύο υποθέσεων διότι οι συναφείς με αυτές περιστάσεις ήταν διαφορετικές.

32 Κατ' αρχάς, αντλεί επιχείρημα από το γεγονός ότι, σε ορισμένους τομείς της κοινωνικής ασφαλίσεως και, ειδικότερα, στην προκειμένη περίπτωση, δεν υπάρχουν δυσχέρειες ως προς τον καθορισμό του αν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις του δικαιώματος επί των παροχών πριν από την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως. Προσθέτει ότι, επειδή το βάρος αποδείξεως, κατά τους κανόνες που έχουν εφαρμογή στο Ηνωμένο Βασίλειο, φέρει ο αιτών, η αίτησή του θα απορριφθεί αν η παρέλευση του χρόνου καταστήσει την απόδειξη αυτή αδύνατη.

33 Υποστήριξε εν συνεχεία ότι το επίδομα για το οποίο πρόκειται στην παρούσα υπόθεση δεν βασίζεται σε καταβολή εισφορών, αντίθετα από ό,τι συνέβαινε στην υπόθεση Steenhorst-Neerings και, επομένως, στην παρούσα υπόθεση δεν είναι αναγκαία η διαφύλαξη της δημοσιονομικής ισορροπίας ενός ταμείου με περιορισμένους πόρους. Η καταβολή των καθυστερούμενων παροχών από της λήξεως της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας δεν θα επιβάρυνε περισσότερο τα κρατικά έσοδα από ό,τι η ορθή μεταφορά της οδηγίας εντός των προθεσμιών.

34 Τα επιχειρήματα αυτά δεν φαίνεται να ασκούν επιρροή. Ασφαλώς, μπορεί να γίνει υπό ορισμένες επόψεις διάκριση μεταξύ, αφενός, προσωπικής καταστάσεως της προσφεύγουσας της κύριας δίκης και του επιδόματος το οποίο αξιώνει και, αφετέρου, της καταστάσεως και του επιδόματος που αφορούσε η απόφαση Steenhorst-Neerings.

35 Είναι ωστόσο αληθές ότι ο επίμαχος στην παρούσα υπόθεση κανόνας είναι πανομοιότυπος με εκείνον για τον οποίο επρόκειτο στην υπόθεση Steenhorst-Neerings και ότι η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν καθιστά αδύνατη την άσκηση των δικαιωμάτων που βασίζονται στην οδηγία.

36 Ενόψει των προηγούμενων σκέψεων, στο εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει την εφαρμογή, επί αιτήσεως που βασίζεται στο άμεσο αποτέλεσμα της οδηγίας 79/7, ενός κανόνα του εθνικού δικαίου ο οποίος απλώς περιορίζει την περίοδο που προηγείται της υποβολής της αιτήσεως, για την οποία μπορούν να ληφθούν καθυστερούμενες παροχές, ακόμη κι αν η εν λόγω οδηγία δεν έχει μεταφερθεί προσηκόντως εντός των προθεσμιών στο εσωτερικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους.

Επί των δικαστικών εξόδων

37 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιρλανδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 30ής Οκτωβρίου το Court of Appeal, αποφαίνεται:

Το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει την εφαρμογή, επί αιτήσεως που βασίζεται στο άμεσο αποτέλεσμα της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ, του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλί-

σεως, ενός κανόνα του εθνικού δικαίου ο οποίος απλώς περιορίζει την περίοδο που προηγείται της υποβολής της αιτήσεως, για την οποία μπορούν να ληφθούν καθυστερούμενες παροχές, ακόμη κι αν η εν λόγω οδηγία δεν έχει μεταφερθεί προσηκόντως εντός των προθεσμιών στο εσωτερικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους.

Rodríguez Iglesias Joliet Schockweiler

Kapteyn Mancini Κακούρης Moitinho de Almeida

Murray Edward

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 6 Δεκεμβρίου 1994.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias